

Be in love – Wees liefdevol

Vroeger deden we het allemaal zelf, zei ik bij de fietsenmaker. De jonge man van Marokkaanse komaf, die me hielp wist niet, hoe het hier niet eens zó lang geleden nog was. Er ontspon zich een levendig gesprek. Hij vertelde over zijn moeder, ik over de mijne. Hoe ik het, zo klein als ik was, nog nét meemaakte, hoe mijn moeder een pan bij de voordeur zette voor de melkboer met paard met een briefje erbij: 3 liter of 2. De melkboer die pan vervolgens met een litermaat vullen zou uit een van die grote melkbussen en vol weer terugbracht bij de deur, met het bedrag op een retourbriefje erbij. Waarna mijn moeder de melk kookte, de pan schuurde, en daar weer het deeg in kneedde, het zout bediende – later zou ze dat ouderwets vinden - in schort. Waarnaast ze ook onze kleren naaide, de was opzette in dampende ketels op het fornuis – dat is wel heel lang geleden – en door de wringer haalde. Haar vingers rimpelig en roze van het waswater, haar armen sterk (Spreuken 31).

Moeten we het in deze slotdienst wel over *kairos* hebben, die de tijd bij de horens pakt. Of toch liever over *chronos*, de tijd die verstrijkt? Mijn herinneringen van 50 jaar terug, de uwe van nog langer geleden misschien, of juist korter, maar net zo verbazend... Ik heb het over de tijdspanne van deze plek van een halve eeuw, we hebben het allemaal dit jaar gevierd, waarin een wereld veranderde van de opmars van de wasmachine met schoep in het midden, de centrifuge, de koelkast en de TV. En niet te vergeten de auto met bovenop een imperiaal voor vakantiestoeltjes en de tent, de fotocamera mét en zónder rolletje... Tot de computer die de revolutie compleet maakte met ebook, ipad en whatsapp, en alle soorten van sociale media daar nog bij.

En, hoeveel kleuren en nationaliteiten er ook bijkwamen gaandeweg, Marokkanen waren er ook nog niet, zei ik. We lachten allebei. Op mijn schoolfoto waren ze allemaal even wit. Voorbij de douane was mijn familie nog nooit geweest. Als we op vakantie gingen deden we zonder kosten te maken huizenruil en ook airbnb bestond nog niet.

En zoals hij het wist van Marokko en zijn moeder – een paar decennia later in de stroom geraakt of er nog middenin – ook hij: een moeder met stevige handen: die hadden we allebei. Over veranderingen in geloven en de betekenis van kerk en moskee bij alle welvaart hadden we het ook nog. “Zou dat bij ons ook gebeuren?”, kijkt hij mij aan. We weten het antwoord allebei niet.

Als ik achter deze tafel sta, betekenisvol symbool hier, met een diepe symboliek die mensen van dezelfde tijd met elkaar wil verbinden – “hier en waar ook ter wereld” zoals we wel zingen, maar ook door de tijd heen, moet ik behalve aan bijbelse noties ook aan de moeders denken die door de tijd de soep verdeelden over de borden van hun kinderen. Was dat niet het eerste delen dat we meekregen. Een eerste oefening liefdevol te zijn - het thema van vandaag: be in love, wees liefdevol. Zoals Jezus het met zijn vrienden deed (‘gelovig van huis uit’, misschien ook wel van zijn moeder Maria geleerd): te leven en te delen, alledaags en eenvoudig - andere betekenissen volgden later pas. Maria, die het beeld zou worden van de kerk, zoals Sophia - de wijsheid - die we afgelopen tijd in het boek Spreuken zoveel tegenkwamen in de oosterse kerk bewaard bleef.

In het Stedelijk Museum werd in een van de zalen dit voorjaar een heel lange tafel geëxposeerd. Over de hele lengte belegd met allemaal linialen en liniaaltes, lang, kort, rond, half rond. Als wilde de kunstenaar aangeven – zo kwam het mij over – dat wij onze tafels delen in de tijd, maar de eeuwigheid niet aankunnen. Dat we, al zouden we onze tafel uit een gevoel van verbondenheid door de tijd nog zover uitschuiven, niet anders kunnen dan die indelen: in partjes en stukjes van vroeger tot nu - ‘tijd, tijden en een halve tijd’ - voor zover je die zelf kunt overzien en omdat je uiteindelijk niet anders kunt dan leven bij dat ene stukje, waar je zelf aanzit, de dag van vandaag. Al is het dan in de wetenschap dat je ook met al die anderen bent.

Wie ouder wordt ervaart dat ook: dat de tijd voorbij trekt. Dat je herinneringen en passies en overtuigingen hebben kunt – voor een moment kunt denken dat je iets te pakken hebt – die jongeren toch weer anders ervaren. Dat waar jij voor ging, toch weer anders kan worden beleefd. Ook hier misschien, de jarige Dominicus van een halve eeuw: een nieuwe kerk, democratisch, met een nieuwe taal voor man en vrouw en voor god... die de dingen op eigen wijze of minder eigen wijze doet, ook een traditie hoog houdt, nog steeds... Maar ook zelf onderweg is in de tijd, als een schakel tussen mensen, die ongetwijfeld iets achter zich zullen laten terwijl iets anders opkomt. Die de tijd proberen te verstaan, maar het ook nooit weten voor de eeuwigheid. Hoe het morgen weer zal zijn en hoe mensen dan denken of geloven. Wat dan de mogelijkheden en de mores zullen zijn, het verdriet - altijd weer - en de kwalen, wie je ontvielen, wie nieuw op je pad komen. Al die dingen. En dan toch maar doorgaan en durven.

Als je nou niet vijftig maar honderd jaar teruggaat, kom je bij Cuypers en dit gebouw. Waarover naast alles wat we dit jaar hebben uitgebracht, gezongen, gesproken en gedrukt, ook weer een mooi boekje is gemaakt dat alle details vertelt. En of je het mooi vindt, dit gebouw, of meer van modern houdt, het gaat tot je spreken. Zoals het tot dat jongetje sprak dat door dit stripverhaal zo geboeid raakte dat hij terug wilde komen - als zou dit gebouw ook zijn verhaal kunnen bevatten. Ik zou het alle kinderen gunnen: zo'n aanlegplaats waar je je leven binnenbrengen kunt. Zoals in de kapel van Matisse in Zuid Frankrijk een ander kind met beide handen de kleuren die door de ramen binnenvielen op de vloer probeerde op te rapen om ze mee naar huis te nemen. Overal weer anders, soms gewoon op straat.

Zelf heb ik altijd mooi gevonden hoe het Cuypers, overigens net als Matisse, te doen was om ruimte scheppen. Meer ruimte dan strikt genomen in vierkante meters lijkt. En de ijzeren bogen van het station dat haast gelijktijdig werd gebouwd, ook hier binnenbracht. De grote uitvinding van zijn tijd. Een architect van nu had ze open en bloot laten zitten. Cuypers bekleedde ze met hout en schilderwerk en niemand wist er meer van.

Ergens is dit gebouw een station. Waar vele wegen samenkomen om langs even vele wegen de wereld weer in te gaan. We rangeren wat, we seinen wat en zetten wat wissels om. We wachten op het perron. En wekelijks zijn we hier even met anderen samen, die we kennen, minder kennen of zelfs helemaal niet. En we groeten en nemen onze plaatsen in of staan ze voor een moment af in dit Godshuis. Hoe we over die God ook denken mogen. Vaak, vermoed ik, vanuit een besef ergens tafelgenoten te zijn. Niet zonder betekenis met anderen in het leven geroepen. Rond dat onpeilbare geheim van ons leven: die moederschoot en levensbron, die ons bij alle verschil verbindt, aangezicht dat ons aankijkt, stem die ons roept. Anders en toch misschien weer niet zo heel veel anders dan anderen in de wereld geloven. Met wie we vaak meer gemeen hebben dan wij en ook die anderen denken. In al dat tasten en niet weten en zelfs in ons ongelof of atheïsme. In onze kritiek als religie haar geloofwaardigheid verspeelt of meer stuk lijkt te maken dan heel.

Moeten we dan nostalgisch worden of melancholiek? Denken dat alles waarvan we houden of gehecht aan zijn toch voorbijgaat? Nee, dan dringt toch dat andere beeld zich op van de tijd die je bij de horens vat: Kairos. Om te leven met wat zich nu aandient. In te springen op wat nu is, het moment te grijpen. Waak over je hart! Zo liefdevol deze wereld en het leven, jouw leven omarmen. Je werk, je thuis, je lichaam, zegt Spreuken. Be in love. En ieder mens! Je dierbaren of mensen van wie je de namen niet kent. Die daar ook wachten, met misschien wel hetzelfde hartsverlangen als jij. En je zet de wissel nog eens om en wie weet is er dan dat moment, dat het aan jou is in te stappen op de treeplank van het leven en je gaat.

Juut Meijer

Gelezen: Spreuken 4: 1-9 en 20 – 27